

CAPITOLUL I.

PARTEA GENERALĂ

§1. Aplicarea legii civile în timp, spațiu și asupra persoanelor

I. Cu excepția cazurilor în care prin lege se dispune altfel, Codul civil din 2009 se aplică și:

- A. uzucapiunilor începute și neîmplinite la data intrării sale în vigoare;
- B. efectelor actelor juridice încheiate înainte de intrarea sa în vigoare, însă numai dacă aceste efecte se vor produce după intrarea sa în vigoare;
- C. efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării sale în vigoare, derivate din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea sa în vigoare.

EXPLICAȚII

Potrivit art. 6 alin. (4) C.civ., uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit, astfel încât, dacă uzucapiunea a început sub imperiul legii vechi, aceasta va fi legea aplicabilă respectivei prescripții achizitive. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

În privința efectelor actelor juridice, acestea vor fi guvernate de legea în vigoare la momentul încheierii actului juridic, indiferent de momentul la care aceste se produc (anterior ori ulterior intrării în vigoare a noii legi), conform art. 6 alin. (2) C.civ. și art. 3 din Legea nr. 71/2011, motiv pentru care și varianta de răspuns de la litera B este greșită.

În fine, ultima variantă este corectă, aceasta reluând în parte dispozițiile art. 6 alin. (6) C.civ. și art. 5 alin. (2) din Legea nr. 71/2011.

Răspuns: C

(admitere INM și în magistratură, 2012)

2. Potrivit prevederilor cuprinse în Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, modificarea în anul 2012 (adică după intrarea în vigoare a noului Cod civil) a unui contract valabil încheiat în anul 2010 (adică înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil) se realizează:

A. cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sale;

B. cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data modificării sale;

C. în privința elementelor contractului care nu fac obiectul modificării, contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat în tot ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea sa.

EXPLICAȚII

Articolul 6 alin. (1) teza I C.civ. prevede că legea civilă se aplică în intervalul de timp cât este în vigoare. În caz de succesiune a legilor civile, se pot ivi o serie de probleme privind aplicarea în timp, iar acestea trebuie rezolvate ținându-se cont de două principii, care se presupun și se completează reciproc, și anume: (1) principiul neretroactivității legii civile noi; (2) principiul aplicării imediate a legii civile noi, acesta din urmă cunoscând însă excepția ultraactivității (supraviețuirii) legii vechi (G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 14-15).

Articolul 6 C.civ. conține anumite dispoziții privind aplicarea în timp a legii civile, însă trebuie subliniat că textul stabilește reguli generale în materie, deci reguli care au vocația să se aplice și în cazul unor acte normative viitoare, în măsura în care acestea nu vor conține dispoziții exprese privind succesiunea legilor în timp.

Cât privește aplicarea în timp a Codului civil din 2009 în raport de reglementările anterioare, trebuie avute în vedere și dispozițiile corespunzătoare din Legea nr. 71/2011 (LPA) (*idem*, p. 22).

Pentru actul juridic, legiuitorul a stabilit, ca regulă, aplicarea legii în vigoare la data încheierii actului juridic nu numai în privința condițiilor de validitate și, pe cale de consecință, a nulității, ci și pentru alte aspecte ce

privesc încheierea actului juridic, pentru alte cauze de ineficacitate, pentru regulile de interpretare a actului, pentru efectele actului juridic (inclusiv cele produse după intrarea în vigoare a unei noi legi), pentru executarea obligațiilor asumate de părți, pentru încetarea actului juridic.

Potrivit art. 102 LPA, modificarea contractului se face cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data modificării, iar elementele ce nu fac obiectul modificării sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat contractul (*idem*, p. 23-24).

Din cele expuse mai sus, rezultă fără putință de tăgadă că variantele corecte de răspuns sunt B și C, răspunsul de la litera A fiind greșit.

Răspuns: B, C

(primire în profesie – avocat stagiar, 2012)

3. Dispozițiile Codului civil (Legea nr. 287/2009 privind Codul civil) se aplică:

A. efectelor viitoare ale actelor juridice încheiate anterior intrării sale în vigoare;

B. efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia, născute, printre altele, din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a Codului civil;

C. actelor juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate prevăzute de Codul civil de la 1864, dacă pot fi considerate valabile sau eficace potrivit Codului civil din 2009.

EXPLICAȚII

Potrivit art. 6 alin. (2) C.civ. și art. 3 LPA, legea în vigoare la data încheierii unui act juridic va reglementa atât efectele trecute, adică efectele care s-au produs sub imperiul ei (principiul neretroactivității), cât și efectele viitoare, adică efectele care se vor produce după intrarea în vigoare a legii noi (ultraactivitatea legii vechi). În consecință, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

În același timp, actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate la data intrării în vigoare a legii noi sunt supuse dispozițiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit

dispozițiilor legii noi [art. 6 alin. (3) C.civ. 2009, art. 4 LPA, art. 102 alin. (1) LPA]. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera C este greșită, actelor juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate prevăzute de Codul civil de la 1864 fiindu-le aplicabile aceste dispoziții.

Ca regulă, efectele viitoare ale altor situații juridice sunt guvernate de legea în vigoare la data săvârșirii ori producerii lor [art. 6 alin. (2) C.civ. și art. 3 LPA]. Prin excepție, dispozițiile legii noi sunt aplicabile efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi [art. 6 alin. (6) C.civ.] (*Fișe*, 2018, p. 4-10). Așadar, varianta de răspuns de la litera B este singura corectă.

Răspuns: B

(primire în profesie – avocat stagiar, 2014)

§2. Raportul juridic civil

4. Minorul de 14 ani:

- A. nu poate dispune prin testament;
- B. nu poate dispune prin testament decât de jumătate din bunurile de care ar fi putut dispune dacă ar fi fost major;
- C. poate dispune prin testament numai în favoarea părinților săi.

EXPLICAȚII

Sub imperiul Codului civil de la 1864, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani putea încheia testament, însă prin intermediul său putea dispune doar de jumătate din bunurile de care ar fi putut dispune dacă era major (art. 807 C.civ. 1864). Sub această vârstă, minorul nu putea încheia un testament valabil, nici prin reprezentant legal și nici cu încuviințarea ocrotitorului legal. În actuala reglementare s-a renunțat la posibilitatea ca minorul să încheie valabil testamentul, întrucât art. 988 alin. (1) C.civ. statuează că cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate dispune de bunurile sale prin liberalități, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Or, în lipsa unei astfel de prevederi exprese a legii, minorul lipsit

de capacitate de exercițiu ori cu capacitate restrânsă de exercițiu nu poate încheia testament, nici chiar în favoarea părinților săi. Din aceste motive, singura variantă corectă de răspuns este A, celelalte două fiind greșite.

Răspuns: A

(admitere INM și în magistratură, 2012)

5. Minorul:

A. păstrează capacitatea deplină de exercițiu dobândită prin căsătorie, în toate cazurile în care căsătoria este anulată;

B. poate invoca singur, în apărare, anulabilitatea actului pentru incapacitatea sa rezultată din minoritate;

C. care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde pentru prejudiciul produs prin fapta sa ilicită delictuală, chiar dacă se dovedește că avea discernământ la data faptei.

EXPLICAȚII

Minorul dobândește capacitatea civilă de exercițiu (prerogativa de a dobândi drepturi și de a-și asuma obligații, prin încheierea de acte juridice civile), ca regulă, la împlinirea vârstei de 18 ani, sau, prin excepție, fie pentru motive temeinice, după împlinirea vârstei de 16 ani, cu încuviințarea instanței de tutelă (art. 40 C.civ.), fie prin încheierea unei căsătorii valabile, înainte de majorat [art. 39 alin. (1) C.civ.]. Dacă însă căsătoria sa este anulată înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, minorul va păstra capacitatea deplină de exercițiu numai dacă a fost de bună-credință la încheierea căsătoriei [art. 39 alin. (2) C.civ.]. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită, întrucât minorul de rea-credință la momentul încheierii căsătoriei nu va mai păstra capacitatea de exercițiu dobândită ca efect al căsătoriei.

Dacă însă minorul încheie un act juridic civil cu nerespectarea regulilor privind capacitatea de exercițiu, sancțiunea aplicabilă va fi nulitatea relativă [art. 44 alin. (1) C.civ.]. În acest caz, incapacitatea va putea fi invocată chiar de minor, singur, dar numai în apărarea sa (deci când minorul are calitatea de pârât în proces), nu și atunci când el este cel care solicită anularea contractului pentru incapacitate, caz în care acțiunea va putea fi introdusă de reprezentantul ori ocrotitorul legal al minorului. Așadar, varianta de răspuns de la litera B

este corectă, fiind vorba despre invocarea de către minor a incapacității sale rezultate din starea de minoritate, ca o formă de apărare împotriva pretențiilor cocontractantului său.

Pe de altă parte, în materie delictuală, operează prezumția lipsei discernământului minorului ce nu a împlinit 14 ani (art. 1366 C.civ.); dacă însă persoana prejudiciată va face dovada că minorul avea aptitudinea de reprezentare a faptei și a urmărilor sale la momentul săvârșirii delictului civil, atunci răspunderea acestuia va fi atrasă pentru fapta proprie, în temeiul art. 1357 C.civ. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera C este greșită, întrucât există posibilitatea ca minorul sub 14 ani să răspundă delictual dacă se face dovada existenței discernământului său la momentul săvârșirii faptei ilicite.

Răspuns: B

(primire în profesie – avocat stagiar, 2016)

6. Incapacitatea de a contracta a minorului sau a celui pus sub interdicție:

A. poate fi opusă minorului sau celui pus sub interdicție de persoanele capabile de a contracta;

B. atrage anularea actelor încheiate de incapabil, cu condiția dovedirii unui prejudiciu;

C. poate fi invocată, în apărare, ca temei al anulabilității actului, chiar de către incapabil.

EXPLICAȚII

Sanctiunea nerespectării regulilor referitoare la capacitatea civilă de exercițiu este *nulitatea relativă a actului juridic civil* încheiat de o persoană care nu are capacitatea cerută de lege pentru actul respectiv. Astfel, actele făcute de persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, altele decât cele prevăzute la art. 41 alin. (3) și la art. 43 alin. (3) C.civ., precum și actele făcute de tutore fără autorizarea instanței de tutelă, atunci când această autorizare este cerută de lege, sunt *anulabile*, chiar fără dovedirea unui prejudiciu [art. 44 alin. (1) C.civ.]. Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă poate invoca și singur, în apărare, anulabilitatea actului pentru incapacitatea sa rezultată din minoritate ori din punerea sub interdicție judecătorească [art. 44 alin. (2)